

Походження людини, раси людини

Автор: Демченко Н.І.
викладач біології Золотоніського
технікуму ветеринарної медицини БНАУ

Зміст

1. Докази походження людини від тварин.
2. Фактори, які впливають на еволюцію людини.
3. Етапи еволюції людини.
4. Раси людини.
5. Діяльність людини як еволюційний чинник.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Антропогенез

(від грец. *anthropos* – людина та *genesis* – походження)
процес формування фізичного типу людини,
розвитку її свідомості, мислення, трудової
діяльності, мови та розвиток суспільства.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Стадії антропогенезу:

Протоантропи.

Архантропи.

Палеоантропи.

Неоантропи

АНТРОПОГЕНЕЗ

Протоантропи

Австралопітеки жили на рівнинах, пересувались переважно на задніх кінцівках, як знаряддя використовували усілякі природні предмети, а інколи виготовляли примітивні ріжучі та рубаючі знаряддя з гальки. З цього періоду починається формування Людини умілої – *Homo habilis*.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Австралопітек

АНТРОПОГЕНЕЗ

Архантропи

Перехідні форми від людино-подібних мавп до людини. Це пітекантропи, синантропи, гейдельберзька людина. Вони виготовляли із каміння примітивні знаряддя праці: скребки, зубила, списи...

Користувались вогнем та жили первісним стадом.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Архантропи

АНТРОПОГЕНЕЗ

Палеоантропи

Неандертальці – давні люди.
Користувались кам'яним та
кістяним знаряддям.

Одягались у шкури. Жили
групами. Спілкувались за
допомогою жестів і зачаткової
членороздільної мови.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Палеоантропи

АНТРОПОГЕНЕЗ

Неоантропи

Кроманьйонці – перші сучасні люди, жили в побудованому житлі, носили пошитий із шкір одяг. Знаряддя праці були оздоблені різьбою. Вони приручили тварин та вирощували рослини.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Австралопітек і
кроманьйонець

Неандерталець і
кроманьйонець

АНТРОПОГЕНЕЗ

АНТРОПОГЕНЕЗ

Рушійні сили антропогенезу

Природні чинники

Соціальні чинники

- Спадковість
- Мінливість
- Природний добір

- Суспільний спосіб життя
- Праця
- Мислення
- Свідомість
- Мова

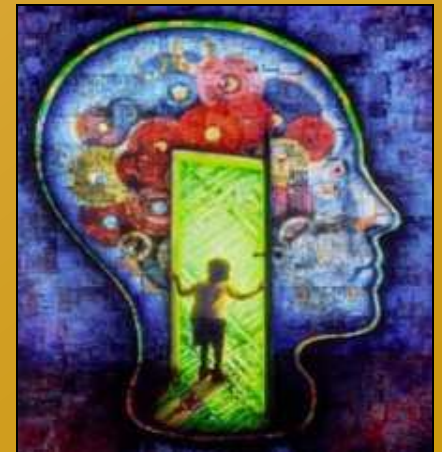

АНТРОПОГЕНЕЗ

Людина розумна – наймогутніша із всіх живих істот планети. Її організм складається з таких же хімічних елементів, як і всі інші живі організми: O_2 , N_2 , C_2 , $H...$ У деяких тварин кращий зір, слух, швидкість руху, нашим зубам і нігтям не зрівнятись із кликами, рогами і кігтями ссавців.

Але існують надзвичайні особливості, які властиві лише нам:

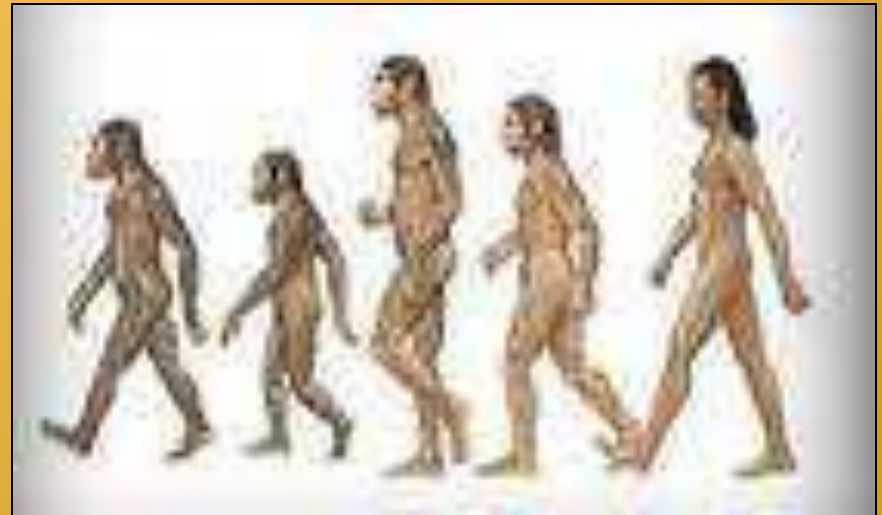
- прямостоячий скелет;
- унікальний за складністю мозок;
- рухливі руки, здатні маніпулювати дрібними предметами;
- кольоровий трьохвимірний зір;
- наявність усмішки і сміху.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Риси подібності людини та людиноподібних мавп:

- редукція хвостового відділу;
- подібність будови кори великого мозку;
- добре розвинений головний мозок;
- такі ж відділи скелету;
- зубна формула – 32 зуби;
- наявність нігтів;
- відтиски пальців;
- 4 групи крові;
- вагітність 9 місяців;
- менструальний цикл;
- паразити як у людини (воші, аскариди);
- хвороби (грип, віспа, туберкульоз, сифіліс, СНІД);
- послідовність розташування амінокислот у молекулі гемоглобіну співпадає, при високій t денатурація білків.

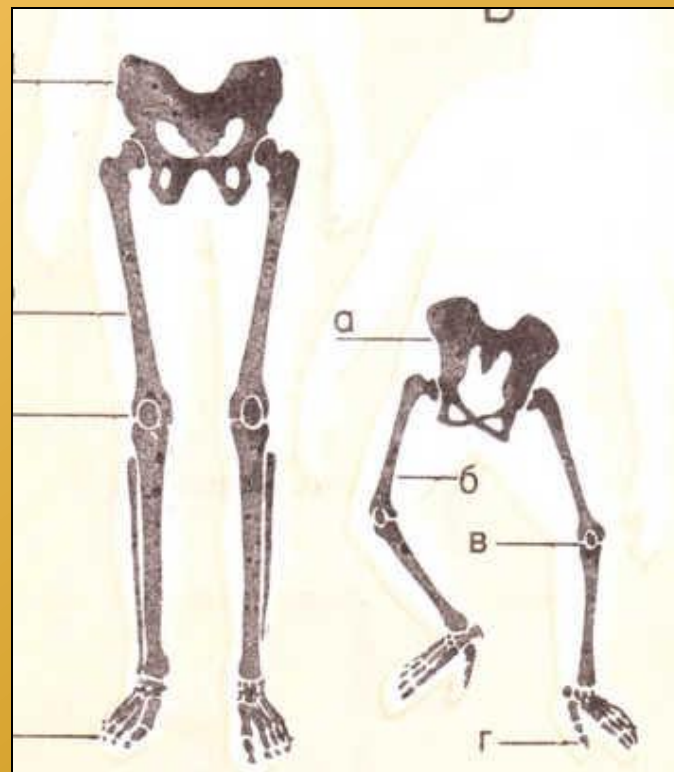

АНТРОПОГЕНЕЗ

Риси відмінності людини та людиноподібних мавп:

Хода. У людини міцний колінний суглоб, стегнова кістка під кутом всередину. У мавпи стегнова кістка під кутом назовні, а колінний суглоб зовсім не міцний.

Кінцівки. У людини нижні кінцівки довші за передні, а у мавпи навпаки.

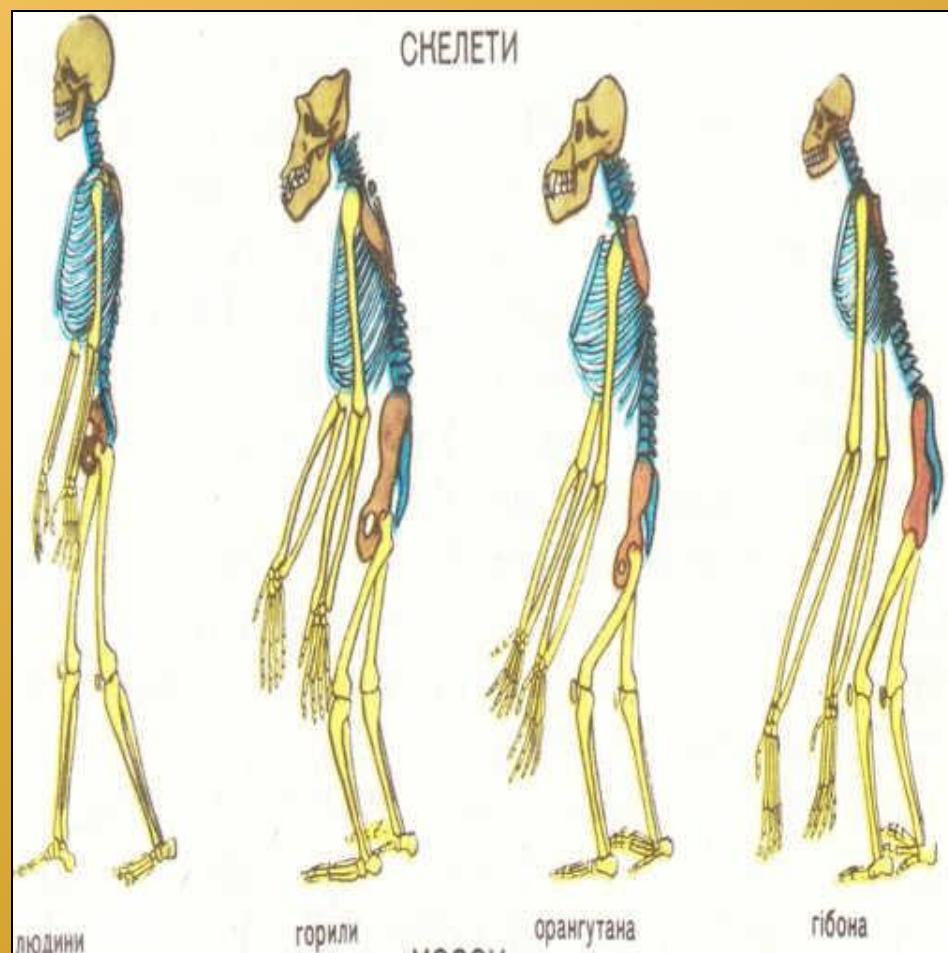
АНТРОПОГЕНЕЗ

Риси відмінності людини та людиноподібних мавп:

Хребет. У людини має 4 вигини, що дає змогу прямоходінню. У мавпи хребет у вигляді дуги, тому що вони спираються на руки.

Грудна клітка. У людини розширена і сплюснута спереду назад. У мавпи сплюснута з боків.

Таз. У людини широкий, короткий у вигляді чаші, у мавпи таз вузький і видовжений.

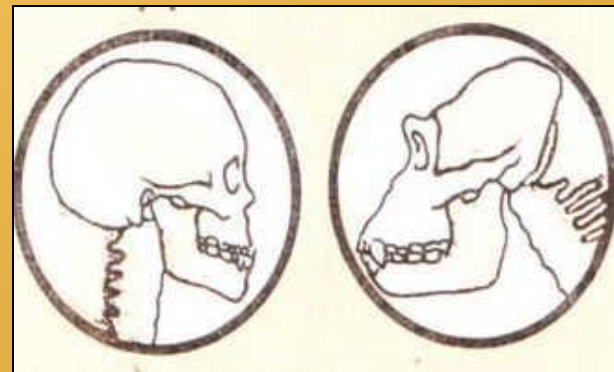

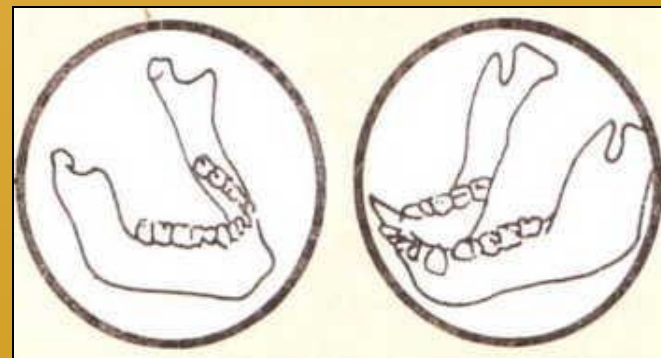
АНТРОПОГЕНЕЗ

Риси відмінності людини та людиноподібних мавп:

Череп. У людини більший мозковий відділ, а лицьовий менший. У мавпи череп з виступаючою вперед видовженою лицьовою частиною. У людини наявне підборіддя, а в мавпи його немає.

Зуби. У людини зуби маленькі і вкриті товстим шаром емалі, зубна дуга має вигляд параболи. У мавпи щелепи масивні з великими іклами та корінними зубами. Шар емалі тонкий, зубна дуга у вигляді латинської букви U.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Риси відмінності людини та людиноподібних мавп:

Кисть. У людини довгі пальці рук, що дозволяють точно захоплювати дрібні предмети. У мавпи великий палець дуже короткий, а всі інші порівняно довгі.

Стопа. У людини великий палець розміщений паралельно іншим і допомагає переносити вагу тіла. У мавпи великий палець протистоїть іншим і пристосований до хапання.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Риси відмінності людини та людиноподібних мавп:

Головний мозок. У людини об'єм мозку 1400-1600 куб.см, а в мавпи – 600 куб.см.

У людини поверхня кори мозку 1300 куб.см, а в мавпи у 3-4 рази менша. Значна частина у людини пов'язана з мовою та іншими вищої нервової діяльності, яких

Мислення. У людини абстрактне та логічне, а в мавп тільки конкретне, тобто мавпи сприймають зовнішній світ лише через подразнення, які безпосередньо діють на їхні органи чуттів.

АНТРОПОГЕНЕЗ

Риси відмінності людини та людиноподібних мавп:

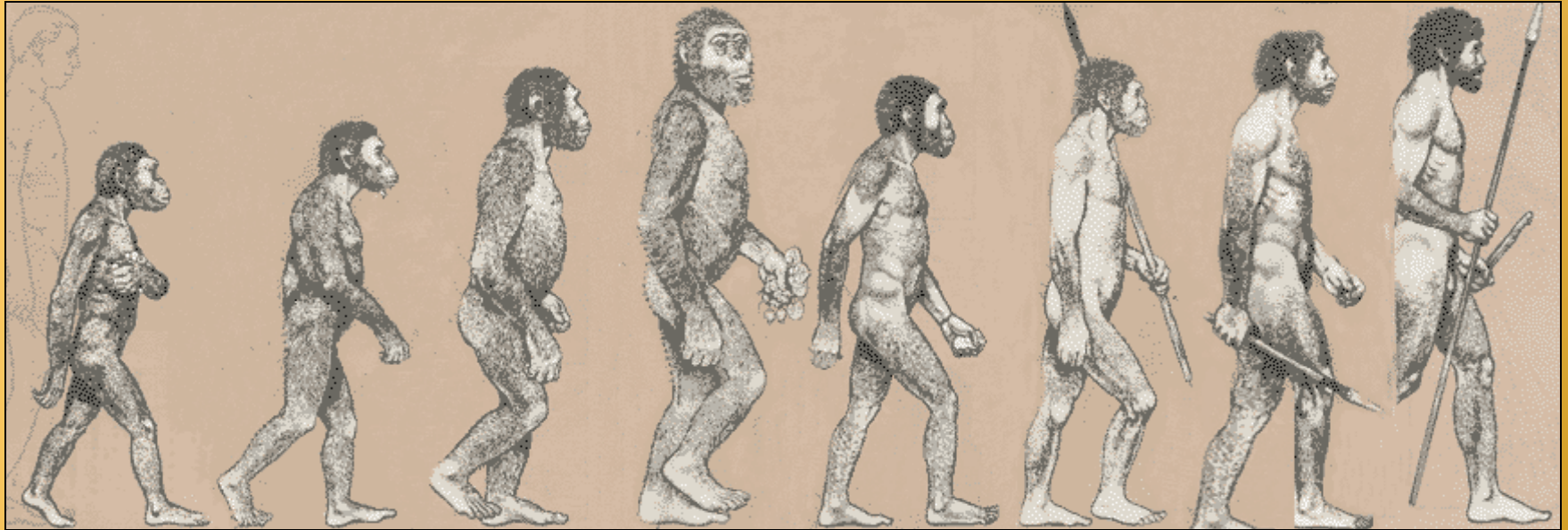
Волосяний покрив. У людини редукований, у мавп добре розвинений.

Спосіб життя. У людини суспільство, трудова діяльність у колективі, створення і застосування знарядь праці. У мавп – стадне життя.

АНТРОПОГЕНЕЗ

АНТРОПОГЕНЕЗ

Дякую за увагу !!!